

5. Környezettudatosságra nevelés a Trefort Téri Óvodában

5.1. Intézménybemutató

„A gyökerek persze nem látszanak, de tudod, azok tartják a fát!” (ismeretlen görög költő)

Óvodánk, Trefort Ágoston egykori vallás és közoktatásügyi miniszteréről kapta a nevét. Sopronban a „Jereván” városrészben a Trefort téren található. A színéből kifolyólag „pirosoviként” is ismert egy emeletes óvodaépület 1979-ben épült. Alapterülete 650 m², melyhez 7760 m² zöld udvar is tartozik. Óvodakertünk tágas, melyen fából készült játékok, egy zárt focipálya, homokozó, domb, medence, ivókút, betonos rész található, ennek egy részére ugrálójárda van felfestve. 2013-ban az Európai Unió pályázat keretein belül teljesen megújultunk, és egy 60 m²-es, jól felszerelt tornateremmel is bővült az épület. Bázisóvoda vagyunk, két tagóvodánk a Jereváni Kék Tagóvoda és a Dózsa György Utcai Tagóvoda. Óvodai programunk a nevelőtestület által készített, az innovációra épülő az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazottakat figyelembe vevő minősített óvodai program. Nevelésünk célja az egyéni képességek kibontakoztatása, fejlesztése a gyermek saját fejlődési üteméhez igazodva. Az óvodában eltöltött idő alatt biztosítunk a gyermekek számára spontán, kötetlen és szervezett tanulási helyzeteket, melyek sikere a közvetlen tapasztalatszerzésen, megismerő folyamatokon alapszik. Az óvodában folyó nevelés során kiemelt feladatunk a környezettudatos magatartás kialakítása. Tudatosan ráirányítjuk a gyermekek figyelmét a környezet illetve természetvédelem fontosságára. Kezdeményezünk környezetvédelemmel kapcsolatos játékokat. Megalapozzuk a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásait. Zöld óvodaként sokat kirándulunk, sétálunk, de bekapcsolódunk a Benedek Elek Pedagógiai Kar környezetvédelmi programjaiba. Jó kapcsolatot ápolunk a Tanulmányi Erdőgazdaság szakembereivel is. Már 3 alkalommal nyertük el a zöld óvoda címet, idén pályázunk az Örökös Zöld Óvoda címre.

5.2. Külső világ tevékeny megismerése a Trefort Téri óvoda programjában

Célunk olyan gyermekeket nevelni, akik szeretik, védik a természetet, és az őket körülvevő élőlényeket, óvják védik, szépítik a környezetüket. A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során pozitív érzelmi viszonyt alakítanak ki a természeti-emberi világ értékeivel és akiknél megalapozott a környezettudatos viselkedés.

Feladataink:

- Lehetővé tesszük a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését

- Elősegítjük az önálló vélemény kialakulását, döntési képességeiknek fejlődését a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításában
- Mozgásos és érzékszervi tapasztalatokat szereztetünk, az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- A gyermekek meglévő ismereteire, tapasztalataira támaszkodva új ismereteket nyújtunk, fogalomalkotásukat megalapozzuk.
- Alkalmi és folyamatos megfigyeléseket biztosítunk, kísérleteket, gyűjtéseket végzünk
- Hagyjuk, hogy a gyermekek elmondhassák élményeiket, tapasztalataikat
- Séták, kirándulások során megfigyeljük a természet változásainak, a bennük élő növényeket, állatokat, tapasztalatszerzés céljából
- Tudatosítjuk a gyermekekben, hogy csak azokat a természeti kincseket hozhatjuk el, melyeket a természet elengedett
- Tudatosan ráirányítjuk figyelmüket a környezet, illetve a természetvédelem fontosságára, a környezettudatos magatartás kialakítására
- Környezetvédelemmel kapcsolatos játékokat kezdeményezünk
- Éreztetjük a gyermekekkel, hogy a természeti környezet nélkül nem létezik az ember, hogy védeni, óvni, ápolni kell
- Megemlékezünk a Víz világnapjáról (03.22.), Föld napjáról (04.22.), Madarak és Fák napjáról (05.10.), Állatok Világnapjáról (10.04.)
- Felélesztjük és megőrizzük a hagyományokat, amelyek gazdagabbá teszik a gyermekek óvodai életét (néphagyományok)
- Problémahelyzeteket teremtünk, és lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek önállóan, kreatívan tudják azt megoldani
- Jó hangulatot teremtünk a tevékenységek során
- Megismertetjük a gyermekekkel a szelektív hulladékgyűjtést, a komposztálás fontosságát és ezek módját
- Felhívjuk a gyermekek figyelmét a vizek, állatok, levegő és a föld védelmének fontosságára
- Bevonjuk a családokat a gyűjtögetésbe, az óvodai tevékenységek megismerésébe
- Segítjük a szülőket, hogy felismerjék a gyermekek környezet iránti érdeklődésének fontosságát
- A matematikai tapasztalatszerzést természetes környezetben, játékosan is megvalósítjuk
- Megláttatjuk az ok-okozati összefüggéseket

A gyermekek tevékenységei a külső világ tevékeny megismerése során:

- Személyes tapasztalatokat szereznek
- Vizsgálódnak, kísérleteznek, kötetlenül szemlélődnek
- Kötött szempont szerint megfigyelnek
- Gyűjtögetnek, rakosgatnak, manipulálnak
- Fogalmakat ismernek fel és alkotnak
- Növényeket ültetnek, ápolnak
- Állatokat gondoznak
- Részt vesznek a szelektív hulladékgyűjtésben, a komposztálásban
- Megfelelően használják a különféle szerszámokat, eszközöket (kerti szerszámok)

Az óvoda által megismertetni kívánt értékek, nevezetességek:

- Lakótelep és az Ibolya tó környéke (évszakonként)
- Belváros (Tűztorony, Bécsi kapu, Várkerület, várromok, régi épületek)
- Kiállítások, múzeumok aktuális tárlatainak megtekintése
- Rendezvények látogatása (Petőfi Sándor Színház, Liszt Ferenc Kulturális Központ..)
- Lővérek, erdei sétautak, erdei játszóterek, erdei tornapálya
- Fertő-Hanság Nemzeti Park

A tevékenység szervezeti formái:

- Környezetismereti séta a teljes csoporttal
- Kötetlen kezdeményezés mikro- csoportos formában
- Megfigyelés, kísérlet, gyűjtögetés természetes környezetben

A tevékenység tartalma

Természeti környezet	Javasolt témakörök
4 fő elem köré csoportosítva Tűz, Víz, Föld, Levegő	<ul style="list-style-type: none">- Ősz tél, tavasz, nyár- Környezetünkben élő állatok- Erdők-mezők növény és állatvilága- Víz- és tópartok növény és állatvilága- A talaj élővilága- Éltető erőnk a víz- A környezet és a természet ápolása

	<ul style="list-style-type: none"> - Védelem - Kísérletezés
Társadalmi környezet	Javasolt témakörök
Szűkebb és tágabb környezetünk megismerése, s az abban való biztos tájékozódás. városunk és környéke értékeinek megismerése	<ul style="list-style-type: none"> - A társadalom alapja a család - Nagy családuknak az óvoda - Biztonságos közlekedés - Környezetünk esztétikája - Óvjuk, védjük, ápoljuk testünket

A javasolt témakörök a gyermekek életkorához igazodva kerülnek feldolgozásra. 4-5 illetve 6-7 éves szinten az ismeretek bővítése, mélyítése, differenciálása a feladat.

A külső világ tevékeny megismerése más nevelési területekkel:

Legszorosabb kapcsolata a közösségi neveléssel van, mert tartalmában és feladataiban konkrét összefüggés mutatkozik a társadalmi környezethez való alkalmazkodás és a szocializációs tanulás területén.

A rajzolás, ábrázolás kézimunkával, mert a környezet során esztétikai hatások érik a gyermeket, melyeket ábrázolásban megjelenít.

A játékkal és munkával, mert a gyermek társadalmi környezetéből szerzett ismereteit játékban felhasználja, folyamatosan gyakorolja a munkatevékenységeiben alkalmazza.

Anyanyelvi neveléssel, zenei neveléssel, mert állatokról, növényekről, évszakokról, jeles napokról mesélnek, verselnek, énekelnek.

5.3. Óvodánk környezettudatos nevelési szabályai:

- A víz a legdrágább kincsünk! Kézmosás után zárjuk el a csapot, fogmosás alkalmával nem folyassuk a vizet.
- A villanyt feleslegesen ne égessük, ha nincs szükség rá kapcsoljuk le!
- Ne pazaroljuk a rajzos papírt, szalvétát, papírzsebkendőt!
- A maradék papírokat ne dobjuk ki!
- Hasznosítsunk újra minél többet!
- Közösen gondozzuk a csoportszobában az állatokat és a növényeket!

- Nem szakítsuk le a virágokat, nem tördeljük le a fák, bokrok ágait, nem bántjuk az állatokat!
- A hulladékot a csoportszobákban szelektíven gyűjtjük (papír, illetve egyéb hulladék)
- Vigyázunk az óvoda játékeszközeire és berendezési tárgyaira
- A nem használt műszaki berendezéseket, minden esetben áramtalanítsuk.

5.4. Környezetvédelmi munkaközösség feladatai, céljai

Óvodánk környezetvédelmi munkaközösségét 5 óvodapedagógus alkotja, akik elkötelezettek abban, hogy a környezeti nevelés, a gondozás, a munka és más tevékenységek során a gyermekek életre való felkészítése a fenntarthatóság jegyében zajljék, szem előtt tartva az egészséges életmódra nevelés a környezettudatos magatartásformálás és az értékmegővítés hangsúlyosságát.

A munkaközösség feladatai:

- A Zöld Óvoda címmel kapcsolatos feladatok megvalósításának biztosítása
- Minél nagyobb munkatársi közösség bevonása
- A környezettudatos nevelés, környezetbarát magatartás és szemlélet folyamatos alakítása
- A fenntarthatóság szellemében programok szervezése, lebonyolítása
- Belső és külső továbbképzések felkutatása, szervezése, ezeken való részvétel
- Új kollégák tájékoztatása, a zöld óvoda pályázatról és workshop tartalmakról
- Pályázatok figyelése, kidolgozása, pályázati munkák elkészítése (gyermekrajzok)
- Zöld óvodai tartalmak közvetítése a szülők felé, ezek megosztása, különböző fórumokon. Elért eredmények figyelemmel kísérése az új és kipróbált tartalmak beépülésének elősegítése a mindennapokba
- A fejlesztések, innovációk, kezdeményezések ösztönzése, népszerűsítése
- A fenntarthatóság elveinek tudatosítása, beépítése
- Partneri kapcsolatok ápolása, bővítése

Céljai:

- „Zöld” tartalmak minél tudatosabb megjelenése az óvodai nevelésben
- A már elkezdett és jól bevált gyakorlatok folytatása fejlesztése (szelektív hulladékgyűjtés, kis kert gondozása, komposztálás, odúk, madáretetők, madáritatók kihelyezése, természetes anyagok használata, újrahasznosítás.
- Beszerzett eszközök (nagyítók, távcsövek, hanganyagok, könyvek, játékok és egyéb a gyermekek tapasztalat és ismeretszerzését támogató eszközök népszerűsítése a pedagógusok és a pedagógusok munkáját segítőik körében a szemléletformálás és a fenntartható fejlődés érdekében.

5.5.Éves Zöld Óvodai tevékenységeinek bemutatása

1. **Európai Mobilitás hete- Automentes Világnap (09.22.)** – A családok ezen a napon biciklivel, rollerrel, kis motorral, vagy gyalogosan érkeznek az óvodába. A délelőtti folyamán járműre pattan az óvoda apraja és nagyja, és egy ovikört tesznek az csoportjaikkal és az óvó nénikkel. A kerékpározás népszerűsítésével célunk a környezetbarát és fenntartható közlekedési szemlélet széles körben történő terjesztése, a város levegőtisztaságának és zajártalmának csökkentése, az egészséges életmód szokásinak alakítása.

1.fotó (saját készítés)

2. Az **őszi vadgesztenye gyűjtési** akció aktív részesei vagyunk. Ez a program is a gyermekek környezettudatos nevelését szolgálja, hogy ne vesszen kárba, ami hasznosítható. A vadgesztenye sok fontos gyógyszernek és egyes kozmetikumnak az alapanyaga. A gesztenyegyűjtésből befolyt összeget a gyermekek programjaira fordítjuk.

2.fotó (saját készítés)

3. **Állatok Világnapja (10.04.)** Óvodán belül állomásos rendszerben, differenciáltan, állatokkal kapcsolatos feladatokat oldunk meg a gyermekekkel. Például: állatok mozgásának utánzása, állathangfelismerés, állatok csoportosítása, puzzle. A feladatsorok végén csoportonként gilisztafarmot készítünk és megfigyeljük. „Én és a kis kedvencem” címmel fotókiállítást szervezünk. A heti projekt egy napjára szakembereket is hívunk

3.fotó (saját készítés)

4. Az ősszel lehulló faleveleket közösen a gyermekekkel összegereblyézzük az óvoda udvarán. Őszi erdei túrákat szervezünk (Botanikus Kert, Ojtozi sétány). A túrákhoz alkalmanként szakértői kíséretet is igénybe veszünk.

5. Novemberben felülvizsgáljuk a kihelyezett odukat, etetőket.

Márton nap (11.11.) Ismerkedünk a kukoricamorzsolással, lámpásos kiállítást szervezünk és a csoportok elkészítik saját lámpásukat, mellyel az óvoda betonos részén felvonulunk, majd részt veszünk a Jereváni Részönkormányzat ünnepségén, erősítve a lakóhelyi közösségi kapcsolatot. A lámpások fenntartható és újrahasznosítható üvegből, papírból készülnek. A led mécseseket minden évben visszahozzák a gyermekek.

6. Évszakonként sétákat teszünk a lakótelepen és az Ibolya tó környékén

7. **Víz Világnapja (03.22.)** Részt veszünk a Soproni Vízmű által szervezett városi rendezvényen. Kirándulásokat szervezünk a tavaszi erdőben, szakember vezetésével, a témához kapcsolódóan.

8. **Föld napja (04.22.)** „Ovikertészkedés” program. Növényeket ültetünk a magasságyásokba, gyomtalanítjuk a virágoskertet. Az egy család egy virágpalánta projekttel a gyermekek környezettudatos magatartását formáljuk.

9. **Madarak és fák napja (05.10.)** Madármegfigyelési és gyűrűzési programon veszünk részt az Egyetem Botanikus kertjében. Projekthetét dolgozunk ki a témához kapcsolódóan. Erdei kirándulásokat szervezünk.

10. A környezetvédelmi Világnapon (06.05.) „Jó játék a hulladék” címmel kiállítást szervezünk, melyre hulladékból készült tárgyakkal lehet nevezni.
11. Egy soproni kutyaiskolával szoros kapcsolatot ápolunk immár 8 éve. Pénteki napokon 2 kutyaterápiás foglalkozást tart az óvoda erre a célra kiképzett óvodapedagógusa a kutyaterapeutával együttműködve. Csoportonként 2 gyermek vesz részt a fejlesztésben, ez óvodai szinten 16 gyermeket jelent.
12. Az óvoda nagycsoportosai a nevelési év végén egész napos kirándulásra mennek a szülőkkel és az óvó nénikkel közösen. Kedvelt helyszín a Győri Állatkert.
13. A minden nevelési év végén megrendezésre kerülő Családi nap sajátos a városunkban. A szülők nagyfokú aktivitásának köszönhetően évtizedek óta töretlen. Ezen eseményen szelektív hulladékok felhasználásával rendezünk ügyességi feladatokat, és ápoljuk a népi játékok hagyományát.
14. „Fogadj Örökbe” program. A nyári óvoda zárás idejére, azok a gyermekek, családok akik szívesen gondoznának otthonukban egy virágot a csoportból, megtehetik.

Óvodánkban az egész nevelési év folyamán olyan zöld óvodai tevékenységek folynak, melyek a gyermekek környezettudatos magatartásformálását, fejlesztését, az értékmegővését, hagyományőrzést és a fenntartható szemléletet alakítják.

5.6. Terveinek a jövőre nézve

A környezeti nevelés részeként óvodánkban szeretnénk elindítani egy zöldítő projektet. Feltérképeznénk az intézmény környezetében azokat a területeket, ahol lehetne tovább fásítani, zöldíteni a lakókörnyezetet. A feltérképezett területeken az önkormányzattal

egyeztetve fákat, cserjéket ültetnénk. Az ültetés résztvevői az óvodai közösség, elsősorban a nagycsoportos gyerekek, óvodapedagógusok, és szülők. A projekt hosszú távra tervezett, minden évben ültetnénk néhány fát, cserjét. További feladatunk lenne, az elültetett növények gondozása, ápolása, növekedésének figyelemmel kísérése. A projekttel célunk, a jövő nemzedék szempontjából fontos nevelési célkitűzés, hogy a természeti környezetet szerető, védő és értő felnőtté növekedjenek gyermekeink. Ez tulajdonképpen jövőjük záloga.

Ezáltal a kezdeményezéssel, gyermekeink tapasztalati úton szerezhetnek ismereteket a fák, cserjék ültetéséről, gondozásáról. Az ültetés előtti időszak fontos feladata, hogy megismerjék a fák, növények szerepét a környezetben. Ez mindennapos része az óvodai környezeti nevelésnek. Emellett gyermekeink hallanak a klímaváltozás hatásairól – akár közvetve, akár közvetlenül – ennek kapcsán sokat beszélünk velük arról, mekkora érték környezetünkben a fa, a növényzet, a víz, a rovarok, állatok. A tapasztalás, élmény segíti a megértést, a tanulás folyamatát. Nem csupán a kisgyermek, hanem a felnőtt ember is azt jegyzi meg igazán, amit megtapasztalt. Az elkötelezettség pedig az élmény – különösen közösségi élmény – hatására alakul ki. A közösségi élmény pedig úgy lesz teljes, ha gyerekek, pedagógusok és szülők közösen tudnak valami nagyszerűt alkotni. Nem utolsósorban pedig olyan tevékenység születne, ami még sok-sok évig utat mutatna a felnövekvő gyermekek számára, hisz bármikor arra járnak, mindig eszükbe jutna két kezük munkája, szerető gondoskodásuk. Az élmény így válna kerek egészé, ami hosszútávon hatással lenne minden benne alkotó kicsire.

Az ötlet megszületése után már feltérképeztük a lakótelepen található és az óvodás korosztály számára jól megközelíthető, elérhető távolságban lévő területeket, amelyeken még több növény elférne. (Rét utca zöld területe, Teleki Pál utca füves területe, Teleki Pál utca, IV. László király utca kereszteződésében lévő zöld terület, Fáy András Közgazdasági Szakközépiskola előtti zöld terület). Egyeztettünk kertépítő szakemberrel, hogy olyan fafajtákat tudjunk választani, melyek elég ellenállóak a klímaváltozás negatív hatásaival szemben és mégis jól illenek az itt található természeti környezetbe, hogy növekedve annak szerves részei legyenek. A terv következő lépése megkeresni a Jereváni Részönkormányzat képviselőjét és egyeztetni az általuk jóváhagyható területet fa és cserje fajtákat illetően. Ezután tájékoztatjuk az óvodapedagógusokat és a szülőket. Fontos szempont mindkét oldalról az elkötelezettség, hisz e nélkül nem tudunk valódi élményt teremteni a kicsik számára. Élmény csak akkor teremődik, ha mi felnőttek magunk is lelkesedéssel, izgalommal veszünk részt a tevékenységben.

A fákat és a cserjéket szakember irányítása vagy útmutatása mellett ültetnénk el, egy Zöld Naphoz kapcsolódva. Az elültetett növények növekedését folyamatosan figyelemmel kísérjük. Az utóélet során terveink között szerepel egy-egy program szervezése a zöld környezetben.

